

Το πραγματικό κόστος δεν είναι το φάρμακο, είναι η καθυστέρηση της καινοτομίας

Για πολλά χρόνια η δημόσια συζήτηση γύρω από το φάρμακο περιορίζεται σχεδόν αποκλειστικά στη φαρμακευτική δαπάνη. Όμως, το πραγματικό ερώτημα δεν είναι πόσο κοστίζει η καινοτομία, αλλά πόσο κοστίζει η απουσία της. Πρόσφατη μελέτη του Ινστιτούτου WifOR, που εκπονήθηκε για λογαριασμό της EFPIA σε συνεργασία με τον καθηγητή Οικονομικών του Πανεπιστημίου Columbia Frank R. Lichtenberg, δίνει μια ξεκάθαρη απάντηση. Δεν πρόκειται για μια αποσπασματική αποτίμηση, αλλά για μια ολοκληρωμένη ανάλυση μιας δεκαετίας, η οποία εξετάζει τον αντίκτυπο της φαρμακευτικής καινοτομίας στη θνησιμότητα, στη χρήση των νοσοκομειακών υπηρεσιών και ποσοτικοποιεί τις οικονομικές αποδόσεις σε τρεις βασικούς θεραπευτικούς τομείς, σε 29 ευρωπαϊκές χώρες, για την περίοδο 2014-2022. Η σημασία της είναι ακριβώς αυτή: αποτυπώνει τι παράγει η καινοτομία σε βάθος χρόνου και αποδεικνύει ότι η υποεπένδυση στην υγεία είναι μια ψευδής εξοικονόμηση, αφού τελικά κοστίζει πολύ περισσότερο στις οικονομίες και στις κοινωνίες.

Τα συμπεράσματα είναι ιδιαίτερα αποκαλυπτικά. Κάθε 1 ευρώ που επενδύεται σε καινοτόμα φάρμακα δημιουργεί κοινωνική και οικονομική αξία 5,67 ευρώ στην Ευρώπη. Με άλλα λόγια, η επένδυση στην καινοτομία δεν επιβαρύνει την οικονομία, αλλά την ενισχύει.

Στην Ελλάδα, μάλιστα, η απόδοση είναι ακόμη μεγαλύτερη, καθώς κάθε 1 ευρώ αποφέρει περίπου 6 ευρώ στην οικονομία και την κοινωνία.

Ο Έλληνας ασθενής έχει απρόσκοπτη πρόσβαση μόλις σε 1 στα 5 νέα καινοτόμα φάρμακα της τελευταίας τετραετίας, ενώ για 3 στα 5 δεν έχει καμία πρόσβαση. Επιπλέον, η αποζημίωσή τους καθυστερεί κατά μέσο όρο 641 ημέρες από την ευρωπαϊκή έγκρισή τους, δηλαδή σχεδόν δύο ολόκληρα χρόνια

ΓΝΩΜΗ

ΤΟΥ ΟΛΥΜΠΙΟΥ ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

Τα στοιχεία είναι εντυπωσιακά. Με επένδυση μόλις 93 εκατ. ευρώ σε καινοτόμα φάρμακα την περίοδο 2014-2022 δημιουργήθηκε κοινωνική και οικονομική αξία που ξεπερνά τα 550 εκατ. ευρώ. Η αύξηση της παραγωγικότητας απέφερε όφελος 430 εκατ. ευρώ, ενώ η μείωση των νοσηλείων εξοικονόμισε επιπλέον 127 εκατ. ευρώ για το σύστημα υγείας. Παράλληλα, αποφεύχθηκαν 25.600 έτη δυνητικής ζωής που διαφορετικά θα είχαν χαθεί, ενώ μειώθηκαν κατά περισσότερες από 252.000 οι ημέρες νοσηλείας, απελευθερώνοντας δυναμικό που αντιστοιχεί σε περίπου 691 νοσοκομειακές κλίνες μεγάλου νοσοκομείου (Ευαγγελισμός) για έναν ολόκληρο χρόνο.

Πίσω από αυτούς τους αριθμούς βρίσκονται άνθρωποι. Ασθενείς που έζησαν περισσότερο και καλύτερα. Οικογένειες που απέφυγαν την απώλεια. Εργαζόμενοι που παρέμειναν παραγωγικοί. Νοσοκομεία που απέκτησαν πολύτιμους πόρους και δυνατότητα να εξυπηρετήσουν περισσότερους πολίτες. Αυτή είναι η πραγματική αξία της καινοτομίας: δεν περιορίζεται στους προϋπολογισμούς υγείας, αλλά διαχέεται σε ολόκληρη την οικονομία και την κοινωνία.

Κι όμως, ενώ τα δεδομένα είναι πλέον αδιαμφισβήτητα, η πρόσβαση των ελλήνων ασθενών στις νέες θεραπείες ακολουθεί αντίθετη πορεία.

Η πιο πρόσφατη μελέτη Patients W.A.I.T. Indicator της EFPIA και της IQVIA καταγράφει μια σκληρή πραγματικότητα για τους ασθενείς στη χώρα μας. Από τα 168 νέα φάρμακα που εγκρίθηκαν από τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Φαρμάκων την περίοδο 2021-2024, μόλις 69 είναι διαθέσιμα στην Ελλάδα και μόνο τα 36 είναι πλήρως προσβάσιμα στους ασθενείς. Στην πράξη, ο Έλληνας ασθενής έχει απρόσκοπτη πρόσβαση μόλις σε ένα στα πέντε νέα καινοτόμα φάρμακα της τελευταίας τετραετίας, ενώ για τρία στα πέντε δεν έχει καμία πρόσβαση. Επιπλέον, η αποζημίωσή τους καθυστερεί κατά μέσο όρο 641 ημέρες από την ευρωπαϊκή έγκρισή τους, δηλαδή σχεδόν δύο ολόκληρα χρόνια. Για έναν ασθενή με καρκίνο, με σπάνια νόσο ή με μια σοβαρή χρόνια πάθηση, δύο χρόνια δεν είναι ένας δείκτης. Είναι πολύτιμος χρόνος ζωής.

Η εξέλιξη αυτή δεν είναι τυχαία. Αποτελεί συνέπεια της χρόνιας υποχρηματοδότησης της δημόσιας φαρμακευτικής δαπάνης στη χώρα μας, η οποία παραμένει δυσανάλογα χαμηλή σε σχέση με τις πραγματικές ανάγκες των ασθενών και τις δημογραφικές και επιδημιολογικές εξελίξεις. Ταυτόχρονα, όμως, τα μέτρα ελέγχου της συνταγογράφησης και τα μέτρα βελτίωσης της απόδοσης της επένδυσης έχουν αποτύχει. Προκειμένου να καλυφθεί αυτό το χρηματοδοτικό κενό, το βάρος μεταφέρεται ολοένα και περισσότερο στις φαρμακευτικές επιχειρήσεις μέσω των υποχρεωτικών επιστροφών. Την ίδια στιγμή, τα καινοτόμα, πρωτότυπα φάρμακα στην Ελλάδα έχουν από τις χαμηλότερες τιμές στην Ευρώπη, ενώ οι υποχρεωτικές επιστροφές (clawback και rebates) που καλούνται να καταβάλουν οι εταιρείες είναι οι υψηλότερες στην Ευρώπη. Πρόκειται για μια ευρωπαϊκή ιδιαιτερότητα: οι φαρμακευτικές επιχειρήσεις καλούνται να χρηματοδοτούν ολοένα μεγαλύτερο μέρος της δημόσιας φαρμακευτικής περίθαλψης μέσω των υποχρεωτικών επιστροφών. Το αποτέλεσμα είναι ένα περιβάλλον που δεν ευνοεί την καινοτομία, αποθαρρύνει τις επενδύσεις, περιορίζει τη διαθεσιμότητα νέων θεραπειών και υπονομεύει την πρόσβαση των ασθενών στις πλέον σύγχρονες θεραπευτικές επιλογές. Όσο η Πολιτεία εξακολουθεί να αντιμετωπίζει το φάρμακο αποκλειστικά ως δημοσιονομικό κόστος και όχι ως επένδυση με πολλαπλασιαστική αξία για την οικονομία και την κοινωνία, τόσο η Ελλάδα θα κινδυνεύει να μένει πίσω στην πρόσβαση στη φαρμακευτική καινοτομία.

Το πραγματικό κόστος, λοιπόν, δεν είναι η επένδυση στην καινοτομία. Είναι η καθυστέρηση της καινοτομίας. Είναι οι θεραπείες που δεν φτάνουν ποτέ στους ασθενείς ή που φτάνουν σε κάποιους επιλεκτικά ή που θα καθυστερήσουν για χρόνια να έρθουν. Είναι οι ζωές που θα μπορούσαν να σωθούν, οι νοσηλείες που θα μπορούσαν να αποφευχθούν και οι ευκαιρίες ανάπτυξης που χάνονται. Ο ΣΦΕΕ καλεί την Πολιτεία σε έναν ειλικρινή και ουσιαστικό διάλογο, ώστε να διαμορφωθεί ένα δίκαιο, βιώσιμο και προβλέψιμο πλαίσιο που θα επιτρέπει στους Έλληνες ασθενείς να αποκτούν έγκαιρη πρόσβαση στις θεραπείες που δικαιούνται. Γιατί η καινοτομία δεν είναι πολυτέλεια. Είναι επένδυση στην υγεία, στην οικονομία και, τελικά, στο μέλλον της χώρας.

Ο Ολύμπιος Παπαδημητρίου είναι πρόεδρος του ΣΦΕΕ